

Na osnovu člana 6. st. 2. i 3. alineja 4, člana 7. stav 2. alineja 7. Zakona o društvima za osiguranje („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 17/05, 01/06, 64/06, 74/10, 47/17 i 58/19), člana 93. stav 1. t. c) i d), a u vezi sa članom 101. stav 2. Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj: 13/24), člana 22. stav 7. tačka 6. Statuta Agencije za osiguranje Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 2/15, 76/16, 89/19 i 35/21) i člana 40. stav 1. Pravilnika o postupku procjene rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 114/24), direktor Agencije za osiguranje Republike Srpske, d o n i o j e

**Smjernice za analizu i procjenu rizika
od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti
u oblasti osiguranja i dobrovoljnog penzijskog osiguranja**

1. OSNOVNE ODREDBE

1.1. Predmet

Ove smjernice namijenjene su obvezniku u oblasti osiguranja i dobrovoljnog penzijskog osiguranja, nad kojim Agencija za osiguranje Republike Srpske (u daljem tekstu: Agencija) vrši nadzor, za lakše razumijevanje i jedinstvenu primjenu odredaba Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (u daljem tekstu: Zakon o SPN/FTA) i na osnovu njega donesenih podzakonskih propisa, koji se odnose na provođenje postupka procjene rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

1.2. Obveznik primjene

1.2.1. Obveznik sprovođenja mjera, radnji i postupaka iz ovih smjernica je:

- 1) društvo za osiguranje koje ima dozvolu za obavljanje poslova životnog osiguranja;
- 2) posrednik i zastupnik u osiguranju, koji se bavi djelatnošću posredovanja odnosno zastupanja u osiguranju pri zaključivanju ugovora o životnom osiguranju i drugim osiguranjima povezanim sa ulaganjem, sa izuzetkom zastupnika u osiguranju koji se bavi djelatnošću zastupanja u životnom osiguranju u ime i za račun društva za osiguranje i
- 3) društvo za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima.

1.2.2. Pri obavljanju poslova životnog osiguranja, osiguranja povezanog sa ulaganjem i dobrovoljnog penzijskog osiguranja, obveznici iz podtačke 1.2.1. ove tačke su dužni da izrade i redovno ažuriraju analizu rizika (u daljem tekstu: analiza rizika) u skladu sa Zakonom o SPN/FTA i na osnovu njega donesenim podzakonskim propisima, Procjenom rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i širenja oružja za masovno uništenje u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: NRA), Pravilnikom o postupku procjene rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (u daljem tekstu: Pravilnik SPN/FTA) i ovim smjernicama, te obezbijede da se cjelokupno poslovanje obavlja u skladu sa istima.

1.2.3. Obveznik u okviru obavljanja svoje djelatnosti, vrši analizu rizika za svaku grupu ili vrstu klijenata, poslovnog odnosa, transakcije, proizvoda/usluge i kanala distribucije, s ciljem utvrđivanja kriterijuma na osnovu kojih određenog klijenta, poslovni odnos,

proizvod/uslugu ili transakciju svrstava u jednu od kategorija rizika propisanu Zakonom o SPN/FTA.

- 1.2.4. Obveznik je dužan da pri identifikovanju i procjeni rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (u daljem tekstu: rizik od PN/FTA) blagovremeno obuhvati i rizik od PN/FTA koji nastaje kod uvođenja novih proizvoda/usluga ili značajnih izmjena postojećih proizvoda / usluga.
- 1.2.5. Opšti dio ovih smjernica primjenjuju svi obveznici iz podtačke 1.2.1. ove tačke, dok posebni dio ovih smjernica vezan za specifične faktore rizika, primjenjuju oni obveznici na koje se taj dio odnosi, imajući u vidu specifične okolnosti obveznika u vezi sa rizikom klijenata, poslovnog odnosa, transakcije, proizvoda/usluge koje obveznik pruža u okviru svoje djelatnosti, uključujući i način uspostavljanja poslovnog odnosa, te kanale distribucije, državu i geografsko područje.

2. PROCJENA RIZIKA

2.1. Procjena rizika i upravljanje rizikom

2.1.1. Obveznik u cilju ispunjavanja obaveza propisanih Zakonom o SPN/FTA treba procijeniti:

- 1) rizik od PN/FTA kojem je izložen zbog prirode i složenosti poslovanja (procjena rizika cjelokupnog poslovanja) i
- 2) rizik od PN/FTA kojem je izložen zbog ulaska u poslovne odnose ili provođenja povremenih transakcija (pojedinačna procjena rizika).

2.1.2. Procjena rizika od PN/FTA sastoji se od:

- 1) identifikovanja i utvrđivanja faktora rizika od PN/FTA i
- 2) procjene rizika od PN/FTA.

2.1.3. Obveznik je dužan prilikom procjene rizika i upravljanja rizikom od PN/FTA koji je povezan s poslovnim odnosom i povremenom transakcijom uključivati sljedeće:

- 1) procjenu cjelokupnog poslovanja s obzirom na proizvode/usluge koje nudi, vrste i profile klijenata, broj, veličinu i učestalost transakcija, kanale distribucije, državu i geografsko područje;
- 2) dubinsku analizu klijenta, uključujući i početnu dubinsku analizu izrađenu prije uspostavljanja poslovnog odnosa ili izvršenja povremene transakcije, čiji obim i vrstu određuje na osnovu nalaza i procjene cjelokupnog poslovanja;
- 3) sagledati, identifikovati i utvrditi sve relevantne faktore rizika povezane s određenim poslovnim odnosom i povremenom transakcijom, uključujući i dodatne mjere dubinske analize klijenta i sve raspoložive informacije i
- 4) redovno ažuriranje i revidiranje izrađenih procjena rizika, nadziranje transakcija i po potrebi ispitivanje izvora sredstava te kontrola i pregled izrađenih procjena rizika s ciljem utvrđivanja promjene rizika poslovnog odnosa.

2.2. Analiza rizika i faktori procjene rizika

2.2.1. Obveznik je dužan prilikom identifikovanja rizika od PN/FTA voditi se sljedećim faktorima rizika:

- 1) faktorima rizika klijenta i stvarnog vlasnika klijenta;
  - 2) faktorima rizika proizvoda, usluge i transakcije;
  - 3) faktorima rizika države i geografskog područja;
  - 4) faktorima rizika kanala distribucije.
- 2.2.2. Analiza rizika mora biti srazmjerna prirodi i obimu poslovanja, kao i veličini obveznika, te uzimati u obzir minimalno faktore rizika klijenta, proizvoda/ usluge ili povremene transakcije, države, geografskog područja i kanala distribucije.
- 2.2.3. Obveznik je dužan internim aktom propisati faktore rizika koje će koristiti i primjenjivati. Prilikom definisanja faktora rizika mora razmotriti faktore rizika iz Zakona o SPN/FTA i ovih smjernica. Faktori rizika propisani ovim smjericama ne predstavljaju konačnu listu faktora rizika te se isti razmatraju u skladu s okolnostima pojedinog slučaja i specifičnosti poslovanja obveznika.
- 2.2.4. Obveznik je dužan uspostaviti sveobuhvatan pristup riziku koji je povezan s okolnostima njegovog pojedinog poslovnog odnosa ili povremene transakcije, te uzeti u obzir i druge faktore rizika koje je identifikovao zbog specifičnosti svog poslovanja, što ne mora nužno da poveća ili smanji kategoriju rizika, osim u slučaju iz člana 29. Zakona o SPN/FTA.
- 2.2.5. Na osnovu provedene analize rizika i mjera koje preduzima radi ublažavanja rizika, obveznik je dužan ukupnu izloženost riziku ocijeniti ocjenama: nizak, srednji ili visok.
- 2.2.6. Analizu rizika u odnosu na svoje cjelokupno poslovanje i analizu rizika koja ima za cilj svrstavanje klijenta u jednu od kategorija rizika obveznik zasniva na svim relevantnim informacijama.

2.3. Opšti faktori rizika

Faktori rizika klijenta i stvarnog vlasnika klijenta

- 2.3.1. Faktori rizika koji ukazuju na veći rizik klijenta i stvarnog vlasnika klijenta su sljedeći:
- 1) poslovna djelatnost ili profesionalna aktivnost klijenta i stvarnog vlasnika klijenta:
    - obavljaju djelatnost u oblasti građevinarstva, prometa nekretnina, trgovine oružjem i njegove proizvodnje, trgovine dobrima velike vrijednosti kao što su plemeniti metali, drago kamenje, automobili, umjetnine itd. i
    - imaju veliki obrt gotovine kao što su kazina, pumpe, auto-kuće, turističke organizacije, restorani, mjenjačnice, prodavnice, praonice automobila, farmaceutski sektor itd.;
  - 2) ugled klijenta i stvarnog vlasnika klijenta, zastupnika ili opunomoćenika klijenta i stvarnog vlasnika klijenta:
    - postoji negativan medijski izvještaj ili druga relevantna informacija o povezanosti s krivičnim djelima PN/FTA i predikatnim djelima PN/FTA,
    - u toku trajanja poslovnog odnosa budu identifikovani na listi lica protiv kojih su na snazi restriktivne mjere ili su blisko povezani ličnim ili poslovnim odnosom s tim licima,
    - prijavljeni su za sumnjive transakcije Državnoj agenciji za istrage i zaštitu – Finansijsko obavještajno odjeljenje (u daljem tekstu: FOO),

- FOO je u posljednje tri godine zahtijevao od obveznika dostavljanje podataka o istim ili je izdao pisani nalog praćenje poslovanja, privremeno obustavljanje izvršenja transakcije itd.;
- 3) priroda i ponašanje klijenta i stvarnog vlasnika klijenta, zastupnika ili opunomoćenika klijenta i stvarnog vlasnika klijenta:
- klijent nije fizički prisutan kod obveznika pri utvrđivanju i provjeri njegovog identiteta i
  - izbjegava da dostavi sve potrebne dokaze o identitetu, a za to ne postoje objektivni razlozi ili postoji sumnja u vezi s identitetom klijenta ili stvarnog vlasnika klijenta;
- 4) poslovna aktivnost ili transakcije klijenta vrše se pod neuobičajenim okolnostima:
- postoji znatna i neočekivana udaljenost između lokacije klijenta i organizacione jedinice obveznika u kojoj klijent uspostavlja poslovni odnos ili vrši transakciju,
  - bez ekonomskog opravdanja često i neočekivano uspostavljanje poslovnih odnosa slične vrste sa više obveznika,
  - klijent koristi proizvode/usluge na način koji nije identifikovan u postupku kada je uspostavljen poslovni odnos,
  - klijent je nerezident a usluge koje zahtijeva od obveznika bile bi adekvatnije pružene u nekoj drugoj zemlji ili ne postoji ekonomska logika za vrstu usluge koju klijent zahtijeva,
  - postoji sumnja da klijent ne postupa u svoje ime, odnosno postoji sumnja da isti sprovodi instrukcije trećeg lica i
  - ako se klijent potencijalno može iskoristiti kao sredstvo za čuvanje lične imovine ili kao sredstvo za dobijanje pristupa finansijskim uslugama od strane društva koje ne smije obavljati trgovinsku, proizvodnu ili drugu djelatnost u državi u kojoj je registrovano ili društva sa sjedištem u BiH koje je 25% i više u vlasništvu stranog pravnog lica koje ne obavlja ili ne smije obavljati trgovinsku, proizvodnu ili drugu djelatnost u državi u kojoj je registrovano;
- 5) vlasnička ili organizaciona struktura klijenta ili stvarnog vlasnika klijenta:
- zbog organizacione strukture, pravne forme ili složenih, netransparentnih i nejasnih vlasničkih odnosa teško je utvrditi identitet i verifikaciju stvarnih vlasnika klijenta ili lica koja njima upravljaju,
  - ne postoje razumni razlozi za promjenu vlasničke strukture klijenta,
  - klijent ili stvarni vlasnik klijenta je neprofitna organizacija koja može biti korišćena u svrhe finansiranja terorističkih aktivnosti i
  - klijent ili stvarni vlasnik klijenta je lice s nesrazmjerno malim brojem zaposlenih u odnosu na obim poslovanja/prikazani promet i/ili lice koje nema svoju infrastrukturu, poslovne prostorije i drugo;
- 6) klijent ili stvarni vlasnik klijenta je „offshore“ pravno lice ili lice stranog pravnog lica;
- 7) klijent ili stvarni vlasnik klijenta je politički eksponirano lice u smislu člana 4. stav 1. t. r, s. i t. Zakona o SPN/FTA, ili lice koje je član uže porodice tog lica ili njegov bliski saradnik;
- 8) klijent ili stvarni vlasnik klijenta, zavisno društvo klijenta ili kontrolno društvo klijenta pruža finansijske usluge, odnosno usluge povezane s digitalnom imovinom za čije

osnivanje nije potrebno dobiti dozvolu nadležnog nadzornog organa i nije subjekt nadzora u skladu sa propisima SPN/FTA, lice osnovano na način koji omogućava, posredno ili neposredno prikrivanje identiteta osnivača/ulagača.

Faktori rizika proizvoda, usluge i transakcije

2.3.2. Faktori rizika koji ukazuju na veći rizik proizvoda, usluge ili transakcije su sljedeći:

- 1) svrha poslovnog odnosa;
- 2) trajanje poslovnog odnosa;
- 3) vrijednost usluge ili obim izvršenih transakcija;
- 4) nivo transparentnosti proizvoda/usluge ili transakcije: u kojoj mjeri proizvod /usluga ili transakcija omogućava anonimnost klijenta, stvarnog vlasnika ili vlasničke strukture klijenta, te postoji li mogućnost da treće lice daje instrukcije u vezi s tim odnosom;
- 5) novi proizvodi i nove poslovne prakse, uključujući nove mehanizme dostave i upotrebu novih tehnologija ili tehnologija u razvoju za nove i postojeće proizvode;
- 6) usluge koje su nove na tržištu, tj. nisu ranije nuđene u finansijskom sektoru se moraju posebno pratiti radi utvrđivanja stvarnog stepena rizika;
- 7) složenost proizvoda/usluge ili transakcije:
  - transakcija je složena ako je u poslovni odnos uključeno više klijenata ili više različitih pravnih sistema,
  - da li je riječ o povremenim ili redovnim transakcijama i da li transakcije imaju ekonomsku opravdanost i
  - u kojoj mjeri je dozvoljeno da proizvode/usluge plaćaju treća lica ili da li je dozvoljeno prekomjerno plaćanje kada to nije uobičajeno, ako se očekuje uplata od strane trećeg lica i da li obveznik zna identitet tog lica;
- 8) vrijednost ili obim proizvoda, usluge ili transakcije:
  - u kojoj mjeri proizvodi/usluge zavise od gotovine,
  - korišćenje usluga povezanih s virtuelnim valutama,
  - podstiču transakcije velike vrijednosti,
  - postoje li ograničenja vrijednosti transakcije,
  - transakcije odstupaju od standardnog ponašanja klijenta i
  - dokumentacija ne odgovara načinu sprovođenja transakcije.

Faktori rizika države i geografskog područja

2.3.3. Faktori rizika koji ukazuju na veći rizik države i geografskog područja su sljedeći:

- 1) Države i geografska područja u kojima klijent i stvarni vlasnik klijenta imaju sjedište i/ili obavljaju poslovnu djelatnost i/ili imaju relevantne lične veze, poslovne veze, finansijske i pravne interese:
  - država nije članica EU,
  - ne primjenjuje relevantne EU direktive,

- državi su nametnute sankcije, embargo i slične mjere od strane relevantnih međunarodnih organizacija Ujedinjenih nacija, Savjeta Evrope i dr.,
  - postoje vjerodostojni izvori da su FATF, Savjet Evrope, MMF, Svjetska banka i dr. utvrdili da država nema odgovarajuće zakone, propise i druge mjere za SPN/FTA i da finansira ili pomaže terorističke aktivnosti i da u zemlji djeluju utvrđene terorističke organizacije,
  - da u zemlji postoji značajno niska efikasnost u borbi protiv korupcije, kriminala, izbjegavanja poreza i drugih krivičnih djela,
  - država koju je FATF proglasio nekooperativnom državom ili teritorijom,
  - sposobnost pravosuđa države da efikasno procesuirá krivična djela u vezi s korupcijom, organizovanim kriminalom, izbjegavanjem poreza, prevarom i imovinom ili drugim krivičnim djelima;
- 2) klijent je strana finansijska institucija druge države ili je pružalac usluga povezanih s digitalnom imovinom sa sjedištem u drugoj državi;
  - 3) ako su sredstva koja se koriste u poslovnom odnosu ostvarena u inostranstvu, treba utvrditi efikasnost sistema SPN/FTA te države, a ako su sredstva primljena iz države za koju je poznato da u njoj djeluju terorističke organizacije ili su poslata u takvu državu, treba razmotri u kojoj mjeri bi to moglo izazvati sumnju u vezi s PN/FTA na osnovu saznanja obveznika o svrsi i prirodi poslovnog odnosa;
  - 4) nivo transparentnosti određene države i poreska disciplina:
    - ako je klijent trust ili lice stranog prava, treba provjeriti usklađenost države sa međunarodnim poreskim standardima transparentnosti ukoliko je to primjenljivo,
    - na osnovu vjerodostojnih izvora, poput službenih internetskih stranica međunarodnih tijela i/ili uzajamnih procjena ili objavljenih izvještaja o daljnjim aktivnostima, treba razmotri u kojoj mjeri države ispunjavaju zahtjeve za SPN/FTA u skladu s preporukama FATF-a i da li ih efikasno provode.

Faktori rizika kanala distribucije

2.3.4. Faktori rizika koji ukazuju na veći rizik kanala distribucije su sljedeći:

- 1) procjena kanala distribucije koji obveznik koristi:
  - klijent nije prisutan pri identifikaciji,
  - internetska distribucija proizvoda/usluge,
  - mogućnost lažnog predstavljanja i zloupotrebe identiteta,
  - ko su treća lica koja obavljaju identifikaciju i analizu klijenta, pripadaju li istoj grupaciji,
  - da li se može osloniti na kvalitet mjera koje preuzima treće lice i
  - da li se nad trećim licima provodi adekvatan nadzor;
- 2) prisutnost lica koja uvode klijenta:
  - ako su identifikaciju izvršili posrednici priroda njihovog odnosa sa klijentom,
  - da li je posrednik obveznik provođenja mjera SPN/FTA,
  - da li je pod efikasnim nadzorom,

- da li je sa sjedištem u državi koja je povezana s većim rizikom od PN/FTA i
- da li je prikupio dovoljno informacija o klijentu i nivou rizika koji je povezan s poslovnim odnosom i transakcijom.

2.4. Specifični faktori rizika povezani sa životnim osiguranjem

2.4.1. Društva za osiguranje koja posjeduju dozvolu za obavljanje životnih osiguranja i društva za posredovanje u osiguranju kada obavljaju poslove posredovanja u životnim osiguranjima i osiguranjima povezanim sa ulaganjem dužna su da radi SPN/FTA posebno prepoznaju rizike koji ukazuju na sumnjive transakcije i upravljaju tim rizicima tako da onemoguće aktivnosti koje bi mogle biti okarakterisane kao PN/FTA.

Faktori rizika klijenta i stvarnog vlasnika klijenta

2.4.2. Rizik klijenta podrazumijeva procjenu da li je klijent društva za osiguranje, odnosno društva za posredovanje u osiguranju povezan s višim rizikom od PN/FTA. Pod klijentom se podrazumijeva ugovarač osiguranja, stvarni vlasnik i korisnik osiguranja po polisama životnih osiguranja i drugih osiguranja povezanih sa ulaganjem kako je propisano članom 20. Zakona o SPN/FTA.

2.4.3. Faktori rizika koji ukazuju na veći rizik klijenta i stvarnog vlasnika klijenta su sljedeći:

1) priroda klijenta:

- složena vlasnička struktura koja otežava identifikaciju stvarnih vlasnika klijenta,
- klijent i/ili stvarni vlasnik klijenta je politički eksponirano lice,
- neposredno pred istek polise vrši se promjena korisnika osiguranja,
- ugovarač osiguranja navodi više različitih lica kao korisnike osiguranja i

– neuobičajena starost osiguranika za vrstu traženog proizvoda;

2) ponašanje klijenta u vezi s polisom, korisnikom osiguranja i plaćanjem:

- polisa (ugovor o osiguranju) ne odgovara finansijskoj sposobnosti klijenta,
- zanimanje ili djelatnost klijenta smatraju se rizičnim u smislu povezanosti s pranjem novca (npr. djelatnosti usmjerene na gotovinu ili izložene visokom riziku od korupcije),
- klijent bez obrazloženja prenosi polisnu kod drugog društva za osiguranje,
- česti i neobjašnjivi otkupi sa zahtjevom da se uplata vrši na različite bankovne račune,
- klijent prihvata visoke troškove tražeći prijevremeni prekid polise,
- klijent u kratkom periodu zaključuje veći broj polisa kod različitih društava za osiguranje,
- klijent prebacuje polisnu na nepovezanu treću stranu,
- neuobičajen zahtjev klijenta da promijeni ili poveća osiguranu sumu i premiju i insistira na trajnosti,
- društvo za osiguranje je upoznato s promjenom korisnika osiguranja tek po ispostavljanju odštetnog zahtjeva,
- klijent mijenja korisnika osiguranja i želi da imenuje nepovezanu treću stranu,

- društvo za osiguranje, klijent, stvarni vlasnik klijenta, korisnik osiguranja ili stvarni vlasnik korisnika osiguranja su u različitim državama,
- klijent koristi neuobičajene načine plaćanja ili sredstva koja omogućavaju anonimnost,
- plaća premiju s različitih računa bez objašnjenja,
- plaća od banaka/finansijskih institucija koje nisu osnovane ili ne posluju u zemlji boravišta klijenta,
- klijent neočekivano vrši češća plaćanja ili plaćanja u velikoj vrijednosti i
- uplate primljene od nepovezanih trećih lica.

2.4.4. Faktori rizika klijenta koji ukazuju na niži rizik su:

- 1) klijent je obveznik provođenja mjera na SPN/FTA, nad kojim nadzor u vezi sa primjenom Zakona o SPN/FTA i drugih propisa vrši organ i agencija osnovani posebnim zakonima i
- 2) klijent je državni organ, institucija, javno preduzeće ili institucija čiji su osnivači državni organi i institucije.

Faktori rizika proizvoda, usluge i transakcije

2.4.5. Faktori rizika proizvoda, usluga i transakcije koji ukazuju na veći rizik:

- 1) proizvodi životnog osiguranja ili osiguranja povezanog s ulaganjem su novi na tržištu, odnosno nisu ranije nuđeni i moraju se posebno pratiti radi utvrđivanja stvarnog stepena rizika;
- 2) proizvod osiguranja koji omogućava:
  - plaćanja od trećih lica čiji identitet nije utvrđen,
  - plaćanja visoke ili neograničene vrijednosti transakcije,
  - jednokratna plaćanja visoke vrijednosti premije prilikom zaključivanja polise za višegodišnje osiguranje,
  - gotovinska plaćanja,
  - jednostavan pristup akumuliranim sredstvima, proizvod dozvoljava djelimične isplate ili prijevremeni otkup polise osiguranja u bilo koje vrijeme, uz ograničenu naknadu ili troškove,
  - trgovanje na sekundarnom tržištu,
  - da se koristi kao sredstvo obezbjeđenja otplate kredita,
  - anonimnost, odnosno olakšava ili dozvoljava anonimnost ugovarača osiguranja, stvarnog vlasnika ili korisnika osiguranja i
  - transakcije koje odstupaju od standardnog ponašanja klijenta.

2.4.6. Faktori rizika proizvoda, usluga ili transakcije koji ukazuju na niži rizik:

- 1) suma osiguranja se isplaćuje samo u slučaju smrti osiguranika ili na određeni datum, kao što je slučaj s polisom životnog osiguranja za otplatu duga, koja pokriva potrošačke i hipotekarne kredite i gde se isplata vrši tek u slučaju smrti osiguranika;
- 2) polisa nema otkupnu vrijednost;

- 3) proizvod nema investicionu komponentu;
- 4) ne postoji mogućnost plaćanja premije osiguranja od strane trećih lica;
- 5) proizvod zahtjeva da se ukupna ulaganja ograniče na niskoj vrijednosti;
- 6) polisa životnog osiguranja je s niskom premijom osiguranja;
- 7) proizvod dozvoljava samo redovne uplate premije niske vrijednosti, odnosno ne dozvoljava preplaćivanje;
- 8) nije moguće vršiti otkup polise u kratkom ili srednjem roku;
- 9) polisa se ne može koristiti kao sredstvo obezbjeđenja i
- 10) nisu dozvoljena gotovinska plaćanja.

Faktori rizika države i geografskog područja

2.4.7. Geografski rizik postoji ako se transakcija povezana s proizvodom osiguranja obavlja preko rizične države, odnosno ako je lice uključeno u tu transakciju rezident rizične države.

2.4.8. Faktori rizika države ili geografskog područja koji ukazuju na veći rizik:

- 1) klijent i stvarni vlasnik klijenta imaju sjedište, odnosno prebivalište u državi koja je povezana s višim rizikom od PN/FTA;
- 2) premije se plaćaju preko računa otvorenih kod finansijskih institucija osnovanih u državi koja je povezana s višim rizikom od PN/FTA;
- 3) stvarni vlasnik posrednika i zastupnika u osiguranju ima sjedište ili je povezan s državom koja je povezana s višim rizikom od PN/FTA;

2.4.9. Faktori rizika države ili geografskog područja koji ukazuju na niži rizik:

- 1) države se identifikuju iz vjerodostojnih izvora, poput međusobnih evaluacija ili detaljnih izvještaja o procjeni, u smislu postojanja efikasnih sistema za SPN/FTA;
- 2) države se identifikuju iz vjerodostojnih izvora, u smislu niskog nivoa korupcije i drugih kriminalnih aktivnosti.

Faktori rizika kanala distribucije - korišćenje posrednika i zastupnika u osiguranju

2.4.10. Faktori rizika u vezi sa korišćenjem posrednika i zastupnika u osiguranju koji ukazuju na veći rizik:

- 1) zaključivanje polise bez fizičkog prisustva klijenta, putem interneta, bez adekvatnih zaštitnih mjera kao što su elektronski potpisi ili elektronski dokumenti za identifikaciju;
- 2) dugi lanci posrednika i zastupnika u osiguranju i
- 3) posrednik i zastupnik u osiguranju obavlja djelatnost u isto vrijeme na područjima koja su značajno geografski udaljena.

2.4.11. Faktori rizika u vezi s korišćenjem posrednika i zastupnika u osiguranju, koji ukazuju na niži rizik:

- 1) posrednici i zastupnici u osiguranju su dobro poznati društvu za osiguranje koje je uvjereno da isti primjenjuju mjere poznavanja i praćenja klijenta, srazmjerno riziku koji je povezan s poslovnim odnosom i

- 2) proizvod je dostupan samo zaposlenima određenih pravnih lica koja imaju ugovor sa društvom za osiguranje za svoje zaposlene kao dio beneficija.

2.5. Specifični faktori rizika povezani s dobrovoljnim penzijskim osiguranjem

2.5.1. Rizik klijenta podrazumijeva procjenu da li je klijent sa kojim saraduje društvo za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom povezano s višim rizikom od PN/FTA. Pod klijentom se podrazumijeva fizičko i pravno lice koje zaključuje ugovor o članstvu u fondu, odnosno ugovor o penzijskom planu, te uplatilac penzijskih doprinosa za člana fonda.

Faktori rizika klijenta i stvarnog vlasnika klijenta

2.5.2. Faktori rizika klijenta i stvarnog vlasnika klijenta koji ukazuju na viši rizik:

- 1) klijent koji poslovnu aktivnost ili transakciju obavlja pod neuobičajenim okolnostima, pod čim se podrazumijeva:
  - uspostavljanje poslovnog odnosa bez ekonomskog opravdanja, kao što je zaključivanje više ugovora o članstvu u dobrovoljnom penzijskom fondu u kratkom periodu bez obzira na to da li su zaključeni s jednim ili više društava za upravljanje,
  - izmjena ugovora o članstvu u dobrovoljnom penzijskom fondu radi neuobičajeno visokog uvećanja iznosa doprinosa,
  - nespremnost da pruži informacije za sprovođenje dužne pažnje o klijentu i stvarnom vlasniku,
  - učestali i neočekivani prenosi sredstava iz jednog dobrovoljnog penzijskog fonda u drugi penzijski fond,
  - česte promjene informacija o dužnoj pažnji ili detalja o plaćanju,
  - učlanjivanje u dobrovoljni penzijski fond i uplata visokih iznosa doprinosa na individualni račun lica kod kojih zbog godina starosti ne postoji mogućnost znatnog perioda akumulacije,
  - raskidanje ugovora o penzijskim planovima i ugovora o članstvu u dobrovoljnom penzijskom fondu ubrzo nakon njihovog zaključivanja, a naročito ako se radi o visokim iznosima doprinosa,
  - zahtjev da se sredstva akumulirana na individualnom računu člana dobrovoljnog penzijskog fonda isplate na tekući račun trećeg lica ili na račun lica na teritoriji države u kojoj se ne primjenjuju standardi u oblasti SPN/FTA;
- 2) zbog složene organizacione strukture, pravne forme, te složenih i nejasnih odnosa teško je utvrditi identitet stvarnog vlasnika klijenta ili lica koja sa njim upravljaju;
- 3) klijent je lice čiju je ponudu za uspostavljanje poslovnog odnosa odbilo drugo društvo za upravljanje, bez obzira na koji se način saznalo za tu činjenicu, odnosno lice koje ima lošu reputaciju;
- 4) nepoznat ili nejasan izvor sredstava koji klijent ne može dokazati;
- 5) uspostavljanje poslovne saradnje bez fizičkog prisustva klijenta;
- 6) radnje i mjere poznavanja i praćenja klijenta povjerene trećem licu;

- 7) klijent ili stvarni vlasnik klijenta je politički eksponirano lice koje ima istaknut položaj koji mu može omogućiti da zloupotrebi svoj položaj za privatnu korist;
- 8) klijent učestvuje u dobrovoljnom penzijskom fondu koji je namijenjen manjem broju lica sa većim primanjima ili licima koja su porodično ili na drugi sličan način blisko povezana i
- 9) poslovanje klijenta na način da mu sredstva potiču iz poslova u sektorima koji su usko povezani s visokim rizikom od finansijskog kriminala.

Faktori rizika transakcije

2.5.3. Faktori rizika transakcije koji ukazuju na viši rizik su:

- 1) povlačenje sredstava sa individualnog računa člana dobrovoljnog penzijskog fonda u kratkom periodu nakon njihove uplate i
- 2) klijent vrši uplate sredstava u iznosu koji premašuje iznos potreban za uplatu doprinosa i zahtijeva povraćaj preplaćenog iznosa.

Faktori rizika države i geografskih područja

2.5.4. Faktori rizika države i geografskog područja koji ukazuju na veći rizik su:

- 1) klijent i stvarni vlasnik klijenta imaju sjedište, odnosno prebivalište u državi koja je povezana s višim rizikom od PN/FTA;
- 2) sredstva klijenta potiču iz države koja je povezana s višim rizikom od PN/FTA;
- 3) sredstva se plaćaju preko računa otvorenih kod finansijskih institucija osnovanih u državi koja je povezana s višim rizikom od PN/FTA i
- 4) stvarni vlasnik posrednika i zastupnika ima sjedište ili je povezan s državom koja je povezana s višim rizikom od PN/FTA.

Faktori rizika kanala distribucije - korišćenje zastupnika u dobrovoljnom penzijskom osiguranju

2.5.5. Faktori rizika u vezi sa korišćenjem zastupnika u dobrovoljnom penzijskom osiguranju koji ukazuju na veći rizik:

- 1) zaključivanje ugovora o članstvu bez fizičkog prisustva klijenta, putem interneta, bez adekvatnih zaštitnih mjera kao što su elektronski potpisi ili elektronski dokumenti za identifikaciju;
- 2) zastupnik obavlja djelatnost u isto vrijeme na područjima koja su značajno geografski udaljena.

3. ZAVRŠNE ODREDBE

Ove smjernice stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja na službenoj internet stranici Agencije.

Broj: 01-108-1/25
11.02.2025. godine
Banja Luka

Direktor
Agencije,
Draženka Janjanin